

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

GREEN ECONOMY AND DEVELOPMENT

Social, Economic, Technological, Scientific and Popular Science Journal

2026-YIL / SENTABR /
9-SON, IV-QISM

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 2026-yil, sentabr.
IV-qism*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golischeva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxanovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukariyeva Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,
O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy
jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va
taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA TARKIBIY SILJISHLAR INTENSIVLIGI VA ULARNING IQTISODIY O'SISH SIFATIGA TA'SIRI	14
Muxamedov Sanjar Husnutdin o'g'li	
KICHIK BIZNESDA YUQORI QO'SHILGAN QIYMATLI SANOAT MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI	21
Ergashev Ulug'bek Karimovich	
SOLIQ ISLOHOTLARI SHAROITIDA SOLIQ STAVKALARINING O'ZGARISHI VA SOLIQ MA'MURCHILIGINI RAQAMLASHTIRISH SAMARADORLIGI	26
Ashirbayev Odilbek Aminbayevich	
MOLIYAVIY BOSHQARUV VA LOYIHALARNI BOSHQARISH INTEGRATSIYASI: LOYIHA XARAJATLARI, MOLIYALASHTIRISH QARORLARI VA LOYIHA NATIJADORLIGI O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNING KONTSEPTUAL TAHLILI	32
Abdukarimov Akbar G'anisherovich	
INVESTITSIALARNI JALB QILISHNI EKONOMETRIK BAHOLASH VA PROGNOZLASH	37
Almuradov Abdulla	
Aziza Asrorova Oybekovna	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI RAQAMLI BOSHQARISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	43
Nashvanov Jasur Mamat o'g'li	
QISHLOQ HUDUDLARIDA AGRAR SOHADA KREATIV TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY JIHATLARI	48
Qodirova Noiba Maxmud qizi	
TIJORAT BANKLARINING LIKVIDLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR	53
Nazirov Ibrohimjon Sodiqjon o'g'li	
ECONOMIC DRIVERS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN'S GRAIN SECTOR	58
Gaffarova Sarvinoz Muzaffar qizi	
ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИЯ ГОСУДАРСТВЕННОГО ФИНАНСОВОГО КОНТРОЛЯ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН: ПРОБЛЕМЫ ФИНАНСОВО-ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ	62
Сунатуллаева Нозима Ботир кизи	
BEHAVIORAL ECONOMICS IN PUBLIC POLICY AND BUDGET CONTROL	70
Narmanov Ulugbek	
Rahimova Hosila	
Yangiboyeva Oydin	
O'ZBEKISTON SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMIDA BYUDJET XARAJATLARI VA MOLIYALASHTIRISH MANBALARINING 2017-2026-YILLARDAGI TRANSFORMATSIYASI	75
Abdullajonov Umidjon G'ulomjon o'g'li	
ЭКОНОМЕТРИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ВЛИЯНИЯ ИНФЛЯЦИИ И БЕЗРАБОТИЦЫ НА ТЕМПЫ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА	81
Нагметуллаев Айдос Абатбай-улы	
TIJORAT BANKLARIDA INNOVATSION XIZMATLARNING MONETIZATSIYA SAMARADORLIGINI BAHOLASHNI TAKOMILLASHTIRISH	90
Sanayev Javohir Shavkat o'g'li	
SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT TANNARXINI KAMAYTIRISHDA STRATEGIK XARAJATLARNI BOSHQARISH USULLARINING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI	96
M.M.Muxammadaliyev	

O'ZBEKISTONDA OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH VA BOSHQARISHNING HUDUDIIY RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASI	100
Xudoyberganova Dilnoza Anvarjon qizi	
O'ZBEKISTON KORXONALARIDA SUN'IIY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA MARKETING FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH	104
Jo'rayeva Zarina Kuntug'diyevna	
TAKRORIY VA ORALIQ OZUQA EKINLARI ASOSIDA YER YUKLAMASINI OSHIRISH – SUTCHILIK FERMER XO'JALIKLARI OZUQA BAZASINI KENGAYTIRISH ZAXIRASI.....	110
Ibodullayev Doston Sobirjon o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BOZORIDA VOSITACHILIK MUNOSABATLARI VA MARKETING-LOGISTIKA STRATEGIYALARINI MUQOBILLASHTIRISH.....	119
Djurayev Bekzod Bekmatovich	
AGROSANOAT ISHLAB CHIQARISH RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI VA UNING QIYOSIY TAHLILI.....	128
Raxmonova Sarvinoz Faxriddin qizi	
G'AZNACHILIK TIZIMIDA DAVLAT MOLIVAVIY NAZORATINI TAKOMILLASHTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARI.....	134
G'ofurov Bekzod Fayzulla o'g'li	
DAVLAT XARIDLARI TIZIMIDA BYUDJET MABLAG'LARIDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	142
Abduraxmonova Mahliyo Nurmamatovna	
TASHQI SAVDO FAOLIYATINI SOLIQQA TORTISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH: FISKAL NEYTRALLIK, REPATRIATSIYA VA QQS MA'MURIYATCHILIGI.....	147
Almuradov Ne'mat Abdullayevich	
ФАКТОРНЫЙ АНАЛИЗ РАЗВИТИЯ АУТСОРСИНГА ИТ-УСЛУГ В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН: ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ И ДЕМОГРАФИЯ	156
Назаров Зиёвуддин Шарофиддинович	
O'ZBEKISTONDA TEMIR YO'L TURIZMINI BOSHQARISH MEXANIZMINI RIVOJLANTIRISH.....	161
Nazarov Ulug'bek Akbar o'g'li	
KICHIK BIZNESNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVVATLASHDA BOJXONA MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	167
Yuldasheva Umida Sadullayevna	
O'ZBEKISTONDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	175
Normurodov U.N.	
O'ZBEKISTONDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	182
Toshnazarov Abbosbek Xayrulloevich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA BIZNES-JARAYONLARNI BOSHQARISHNI RAQAMLASHTIRISHDA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR TAHLILI.....	186
Suvanova Dilnoza Dilmurod qizi	
TIJORAT BANKLARIDA TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH	196
Berdiyev Nodir Raxmatovich	
ОРГАНИЗАЦИОННО-МЕТОДИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ УПРАВЛЕНЧЕСКОГО УЧЁТА ЗАТРАТ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ ГОРНОДОБЫВАЮЩЕЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	203
Ойбекова Сарвиноз Киёмовна	
ВЛИЯНИЕ ГЛОБАЛЬНЫХ КРИЗИСОВ НА ИНВЕСТИЦИОННУЮ АКТИВНОСТЬ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ИНВЕСТИТОРОВ: ГЛОБАЛЬНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ОПЫТ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	208
Хамидова Фаридахон Абдулкарим кизи	
Камилова Севара Анваровна	

GOVERNANCE CAPACITY AND GLOBAL UNIVERSITY RANKINGS IN TRANSITION ECONOMIES: A SYSTEMATIC REVIEW OF UZBEKISTAN IN COMPARATIVE PERSPECTIVE.....	220
Mukhlisa Khamidova	
O'ZBEKISTONDA TASHQI IQTISODIY FAOLIYAT RISKLARINI SUG'URTALASH HOLATI TAHLILI VA ULARNI KOMPLEKS BAHOLASH USULLARI	229
Raximov Timur Furkatovich	
TADBIR VA KO'NGILOCHAR XIZMATLAR MARKETING STRATEGIYASINI RIVOJLANTIRISH.....	235
Yunusov Xurshid Azamatovich	
SUN'IY INTELLEKTGA ASOSLANGAN SAMARADORLIKNI BOSHQARISH TIZIMLARINING XODIMLAR XULQ-ATVORIGA TA'SIRI.....	240
Akramova Nilufar Becnazar qizi	
KO'CHMAS MULK OBYEKTLARINING BOZOR QIYMATINI SHAKLLANTIRUVCHI OMILLARNI TIZIMLASHTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI.....	248
Fayzieva Gulnoza Abdurumonovna	
STUDY OF THE TRIBOLOGICAL PROPERTIES OF ORGANOMINERAL MATERIALS MODIFIED WITH A POLYFUNCTIONAL MODIFIER.....	254
Rustamov Mirshokhid	
Umida Ziyamukhamedova	
Elbek Turgunaliyev	
Sotvoldiyev Khasanboy	
Mirjalol Abdulakimov	
Shokhjakhon Abdurakhimov	
YASHIL DAVLAT XARIDLARI ORQALI MAHALLIY SANOAT KORXONALARINI EKOLOGIK MODERNIZATSIYALASHNI RAG'BATLANTIRISH MEXANIZMLARI	263
Abbosbek Jurayev	
DAVLAT FUQAROLIK XIZMATIDA YOSHLAR O'RNI, AHAMIYATI HAMDA KASBIY FAOLIYATIDA RIVOJLANISH DRAYVERLARINI SHAKLLANTIRISH MEXANIZMI.....	269
Muhamedov Shavkat Rovshan o'g'li	
TOSHKENT SHAHRIDA BARQAROR URBANIZATSIYANI TA'MINLASH MUAMMOLARINI HAL ETISHNING INTEGRATSIYALASHGAN YECHIMI SIFATIDA RAQAMLI EGIZAK (DIGITAL TWIN) TEXNOLOGIYASINI JORIY ETISH	277
Salimov Sobirjon	
Xusnuddinov Fazluddin Zuxruddin o'g'li	
Inoyatxodjayev Jamshid Shuxratullayevich	
TIJORAT BANKLARINING QIMMATLI QOG'OZLAR BOZORIDAGI OPERATSIYALARINI TASHKIL ETISHNING HUQUQIY ASOSLARI.....	290
Tillayev Xurshidjon Sulaymon o'g'li	
TIKUVCHILIK SANOATI KORXONALARINING BARQAROR RIVOJLANISHI BILAN BOG'LIQ MUAMMOLARNI TAHLIL QILISH	297
Babadjanova Nozima Abdullayevna	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ОЦЕНКЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ЭКОНОМИКИ И ЕЁ РОЛЬ В ОБЕСПЕЧЕНИИ УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ	304
Камилова Наргиза Абдукажоровна	
WAYS OF IMPROVING MARKETING STRATEGIES IN HOTEL BRAND DEVELOPMENT: COMPLEMENTARITY BETWEEN PRACTICES, THE SEQUENCE OF STEPS AND THE LIMITS OF EXECUTION	309
Ergashev Oybek Mamarasul ugli	
ПРОБЛЕМЫ В УПРАВЛЕНИИ КРЕДИТНЫМ ПОРТФЕЛЕМ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ.....	316
Умаров Улугбек Унарович	
XALQARO TAJRIBADA KREATIV TURIZMNING RIVOJLANISH MEXANIZMLARI.....	323
Raxmonova Nilufar Yorqinovna	

KO'CHMAS MULK OBYEKTLARINING BOZOR QIYMATINI BAHOLASHGA OID NAZARIY YONDASHUVLARNING RIVOJLANISHI VA ZAMONAVIY TENDENSIYALARI	327
Yusupdjanova Nargiza Utkurovna	
MILLIY RAQAMLI TO'LOV TIZIMLARINING RAQOBATBARDOSHLIGI VA PUL MUOMALASI BARQARORLIGINI OSHIRISH: BAHOLASH, PROGNOZLASH, TASNIFLASH VA INTEGRATSIYA YONDASHUVLARI.....	334
Xazratkulov O'ktamjon Xikmatullayevich	
THE ROLE OF STRATEGIC MANAGEMENT IN ENSURING SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS	338
Nazirova Komola	
XORAZM VILOYATIDA URBANIZATSIYA SIYOSATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH ORQALI MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI	343
Qadamov Mirzobek Ulug'bek o'g'li	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA FERTIL YOSHDAGI AYOLLAR SALOMATLIGINI SUN'IY INTELLEKT ORQALI BOSHQARISHNING IQTISODIY ISTIQBOLLARI.....	349
Kayumova Otikaxon Odiljon qizi	
UMUMIY O'RTA TA'LIM TASHKILOTLARI BOSHQARUVI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ILG'OR XORIJIY AMALIYOTLARNING QIYOSIY TAHLILI	354
Abdinabiyeva Aziza Raximjon qizi	
O'ZBEKISTONDA BOLALI OILALARNI IJTIMOIIY QO'LLAB-QUVVATLASH KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH VOSITASI SIFATIDA	359
Asomiddinova Muzayyanxon Abdurahmon qizi	
REPRESENTATION OF HUMAN EFFORT AND ACHIEVEMENT IN ENGLISH AND UZBEK PROVERBS	364
Khakimboeva Muslima Ilkhomjon qizi	
TURIZM XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA ULARNI BAHOLASH YO'NALISHLARI	370
Abdusamatova Ruhshonaxon	
XALQARO TAJRIBADA RAQAMLI BAHOLASH TIZIMLARINI RIVOJLANTIRISH MODELLARI VA ULARNI O'ZBEKISTONDA QO'LLASH IMKONIYATLARI.....	376
Muzaffarova Mohira Nuraliyevna	
MINTAQADA AGROKIMYO XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH ORQALI IQTISODIYOT BARQARORLIGIGA ERISHISH	381
Matkarimov Inomjon Baxtiyorovich	
IMPLEMENTATION AND APPLICATION OF INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS (IFRS) IN THE FINANCIAL SYSTEM OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN: CHALLENGES AND PROSPECTS	387
Khattabov Temurbek Muzaffar Ugli	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK (DXSH) LOYIHALARIDA ASOSIY RISKLAR VA ULARNI HUQUQIY TAQSIMLASH MEKANIZMLARI: O'ZBEKISTON MISOLIDA.....	393
Ochilov Jaloliddin Yusufjon o'g'li	
BANK TIZIMIDA ESG OMILLARINING SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XORIJIY MAMLAKATLAR TAJRIBASI.....	403
Xoliyorov Murod Qahramon o'g'li	
Iskandarov Murod Luqmanovich	
КЛЮЧЕВЫЕ ФАКТОРЫ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ИНКЛЮЗИВНОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА.....	412
Холбаев Нодирбек Баходирович	
BYUDJET XARAJATLARI TARKIBI VA INSON KAPITALIGA INVESTITSIYA INTENSIVLIGINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: O'ZBEKISTON MISOLIDA KORRELYATSION-REGRESSION TAHLIL	416
Temirov Muhammad Maxmud o'g'li	

IZOTROP STERJEN UCHUN BOG'LIQ DINAMIK TERMOPLASTIK MASALANI SONLI YECHISHDA CHIZIQLASHTIRISH USULLARI VA AYIRMALI SXEMALARNING QIYOSIY TAHLILI	423
Raxmatullayeva Gulshoda Ilhom qizi	
Ibodullayev Jaxongir Maxammadi o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BANK MAHSULOTLARI VA XIZMATLARINING SAMARALI RIVOJLANISHINI AMALGA OSHIRISH YO'NALISHLARI.....	432
Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich	
To'rayev Shavkat Shuxratovich	
Berdiboyev Oltinboy Abdiboqi o'g'li	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ELEKTRON TIJORATNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	440
Pardayev To'liqin Nasirovich	
Xamidov Sherzod Gafurjonovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA INNOVATSION JARAYONLARNI BOSHQARISHNING IQTISODIY MOHIYATI VA AHAMIYATI.....	446
Shukurullayeva Saida Baxtiyarovna	

AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA INNOVATSION JARAYONLARNI BOSHQARISHNING IQTISODIY MOHIYATI VA AHAMIYATI

Shukurullayeva Saida Baxtiyarovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti,

“Iqtisodiyot va menejment” kafedrası mustaqil izlanuvchisi

E-mail: shukurullaevasaida@gmail.com

ORCID: 0009-0008-7235-0786

Annotatsiya. Aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion jarayonlarni boshqarishning iqtisodiy mohiyati, mazmuni va korporativ boshqaruv tizimidagi ahamiyati ilmiy jihatdan yoritilgan. Innovatsion faoliyatni samarali tashkil etishning nazariy asoslari hamda innovatsion jarayonlarni boshqarishning asosiy bosqichlari tahlil qilingan. Innovatsion boshqaruvning ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, investitsion jozibadorlikni kuchaytirish, korporativ raqobatbardoshlikni ta'minlash va kompaniya qiymatini oshirishdagi o'rni asoslab berilgan. Shuningdek, raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, Big Data va sanoat buyumlar interneti (IIoT) kabi zamonaviy innovatsion yechimlarning aksiyadorlik jamiyatlari faoliyatiga ta'siri baholangan. Tahlil natijalari asosida aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion jarayonlarni boshqarishni takomillashtirishning ustuvor yo'nalishlari bo'yicha ilmiy xulosalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: aksiyadorlik jamiyati, innovatsion jarayonlar, innovatsion boshqaruv, korporativ boshqaruv, innovatsion rivojlanish, investitsiyalar, raqobatbardoshlik, iqtisodiy samaradorlik, raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt.

Abstract. The economic essence, content, and significance of innovation process management in joint-stock companies within the corporate governance system are examined from a scientific perspective. The theoretical foundations of effective innovation management and the key stages of innovation process management are analyzed. The role of innovation management in enhancing production efficiency, strengthening investment attractiveness, ensuring corporate competitiveness, and increasing company value is substantiated. In addition, the impact of modern innovative solutions, including digital technologies, artificial intelligence, Big Data, and the Industrial Internet of Things (IIoT), on the activities of joint-stock companies is assessed. Based on the findings, scientific conclusions and practical recommendations are formulated regarding priority areas for improving innovation process management in joint-stock companies.

Keywords: joint-stock company, innovation processes, innovation management, corporate governance, innovative development, investment, competitiveness, economic efficiency, digital technologies, artificial intelligence.

Аннотация. Исследованы экономическая сущность, содержание и значение управления инновационными процессами в акционерных обществах в системе корпоративного управления. Проанализированы теоретические основы эффективной организации инновационной деятельности и основные этапы управления инновационными процессами. Обоснована роль инновационного управления в повышении эффективности производства, усилении инвестиционной привлекательности, обеспечении корпоративной конкурентоспособности и увеличении стоимости компании. Кроме того, оценено влияние современных инновационных решений, включая цифровые технологии, искусственный интеллект, Big Data и промышленный интернет вещей (IIoT), на деятельность акционерных обществ. На основе результатов анализа сформулированы научные выводы и практические рекомендации по приоритетным направлениям совершенствования управления инновационными процессами в акционерных обществах.

Ключевые слова: акционерное общество, инновационные процессы, инновационный менеджмент, корпоративное управление, инновационное развитие, инвестиции, конкурентоспособность, экономическая эффективность, цифровые технологии, искусственный интеллект.

KIRISH

Bugungi kunda jahon iqtisodiyotida yuz berayotgan globallashtirish jarayonlari, raqamli transformatsiya, ilm-fan va texnologiyalarning jadal rivojlanishi korxonalar faoliyatini tashkil etish va boshqarishning zamonaviy yondashuvlarini shakllantirmoqda. Bunday sharoitda iqtisodiyotning barcha tarmoqlarida innovatsion rivojlanishni ta'minlash, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish hamda korporativ boshqaruv tizimini takomillashtirish dolzarb vazifalardan biriga aylandi. Ayniqsa, aksiyadorlik jamiyatlari mamlakat iqtisodiyotining asosiy institutsional subyektlari sifatida innovatsion faoliyatni samarali tashkil etish va boshqarish orqali iqtisodiy o'sishning barqaror manbalarini yaratishda muhim o'rin egallaydi.

Zamonaviy iqtisodiyot sharoitida innovatsion jarayonlarni boshqarish nafaqat yangi mahsulot yoki texnologiyalarni yaratish, balki ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish, investitsion resurslarni samarali taqsimlash, korporativ boshqaruvni takomillashtirish, ishlab chiqarish xarajatlarini optimallashtirish hamda korxonalarning uzoq muddatli raqobatbardoshligini ta'minlashning muhim vositasi hisoblanadi. Shu bois aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion jarayonlarni samarali boshqarish korxonalarning bozor qiymatini oshirish, investitsion jozibadorligini kuchaytirish va yuqori qo'shilgan qiymatga ega mahsulotlar ishlab chiqarishni kengaytirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

So'nggi yillarda sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (Big Data), sanoat interneti (IIoT), bulutli texnologiyalar, robotlashtirish va avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlarining jadal rivojlanishi innovatsion jarayonlarni boshqarishning mazmuni va shakllarini tubdan o'zgartirmoqda. Ushbu texnologiyalar ishlab chiqarish va boshqaruv jarayonlarini raqamlashtirish, resurslardan samarali foydalanish, boshqaruv qarorlarini tezkor va asosli qabul qilish hamda innovatsion faoliyat natijadorligini oshirish imkonini bermoqda. Natijada aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion boshqaruv korporativ strategiyaning ajralmas tarkibiy qismiga aylanib, iqtisodiy samaradorlikni ta'minlashning muhim omili sifatida namoyon bo'lmoqda.

Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, rivojlangan davlatlarda aksiyadorlik jamiyatlarining muvaffaqiyatli faoliyati ko'p jihatdan innovatsion jarayonlarni samarali boshqarish tizimiga bog'liq. Ilmiy-tadqiqot faoliyatini qo'llab-quvvatlash, innovatsion loyihalarni moliyalashtirish, zamonaviy texnologiyalarni ishlab chiqarishga joriy etish hamda intellektual mulkni samarali boshqarish korporativ raqobatbardoshlikni oshirishning asosiy omillari hisoblanadi. Shu sababli innovatsion jarayonlarni boshqarishning iqtisodiy mohiyatini chuqur o'rganish, uning nazariy va amaliy asoslarini takomillashtirish bugungi kunning dolzarb ilmiy masalalaridan biri sanaladi.

O'zbekiston Respublikasida ham innovatsion iqtisodiyotni rivojlantirish, korporativ boshqaruvni takomillashtirish va ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Ushbu islohotlarning muvaffaqiyati ko'p jihatdan aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion faoliyatni samarali tashkil etish, innovatsion loyihalarni boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish hamda ilm-fan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirishga bog'liq. Shu nuqtai nazardan, aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion jarayonlarni boshqarishning iqtisodiy mohiyati va ahamiyatini tadqiq etish, ularning korporativ rivojlanishga ta'sirini baholash hamda boshqaruv samaradorligini oshirish bo'yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqish muhim ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion jarayonlarni boshqarishning iqtisodiy mohiyati va ahamiyati iqtisodiyot, menejment, innovatsion rivojlanish hamda korporativ boshqaruv yo'nalishlarida faol tadqiq etilayotgan ilmiy masalalardan biri hisoblanadi. Innovatsiyalarni boshqarishning nazariy asoslari va ularning iqtisodiy taraqqiyotga ta'siri xorijiy iqtisodchi olimlar tomonidan keng o'rganilgan bo'lib, ushbu yo'nalishning ilmiy poydevorini yaratishda J. Schumpeter, P. Drucker, M. Porter, C. Christensen, B. Twiss, E. Rogers, R. Nelson, S. Winter, H. Chesbrough, F. Kotler va boshqa olimlarning ilmiy ishlari muhim o'rin tutadi. Mazkur olimlar innovatsion rivojlanish, texnologik taraqqiyot, korporativ innovatsiyalar, raqobatbardoshlik, innovatsion strategiyalar hamda innovatsiyalarni tijoratlashtirishning nazariy va amaliy jihatlarini yoritib berganlar.

Innovatsion menejment, korporativ boshqaruv va innovatsion faoliyatni tashkil etish masalalari bo'yicha Rossiya va MDH mamlakatlari olimlari, jumladan, S. Yu. Glazyev, V. M. Anshin, A. I. Prigojin, V. G. Medinskiy, O. S. Suxarev, B. Z. Milner, A. G. Gryaznova va boshqa tadqiqotchilar tomonidan innovatsion jarayonlarni boshqarishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari, innovatsion loyihalarni moliyalashtirish, korxonalarda innovatsion salohiyatni baholash hamda innovatsion rivojlanish strategiyalarini shakllantirish masalalari keng tadqiq etilgan.

O'zbekistonlik iqtisodchi olimlardan S. S. G'ulomov, Q. X. Abdurahmonov, A. V. Vahobov, B. Yu. Xodiyev, A. Sh. Bekmurodov, Sh. I. Mustafakulov, A. R. Rasulov, N. M. Mahmudov va boshqa olimlarning ilmiy ishlari innovatsion iqtisodiyot, korporativ boshqaruv, investitsion faoliyat, raqamli iqtisodiyot, sanoatni modernizatsiya qilish hamda korxonalarning innovatsion rivojlanish masalalari chuqur tahlil qilingan. Mazkur tadqiqotlarda

innovatsion siyosatni takomillashtirish, investitsiyalarni jalb qilish, ilmiy ishlanmalarni tijoratlashtirish va korxonalar raqobatbardoshligini oshirishning iqtisodiy mexanizmlari asoslab berilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion jarayonlarni boshqarishning iqtisodiy mohiyati va ahamiyatini ilmiy jihatdan yoritish, innovatsion boshqaruvning zamonaviy yondashuvlarini tahlil qilish hamda ularni takomillashtirish bo'yicha ilmiy xulosalar ishlab chiqishda umumilmiy va maxsus iqtisodiy tadqiqot usullaridan kompleks foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Jahon xo'jaligining globallasuvi, raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi hamda ilm-fan va texnologiyalarning yuqori sur'atlarda taraqqiy etishi sharoitida milliy iqtisodiyotning barqaror o'sishini ta'minlashda innovatsion jarayonlarni samarali boshqarish alohida ahamiyat kasb etmoqda. Ayniqsa, aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion jarayonlarni boshqarish ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, korporativ boshqaruv sifatini takomillashtirish, raqobatbardoshlikni kuchaytirish va uzoq muddatli iqtisodiy o'sishni ta'minlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida aksiyadorlik jamiyatlari mamlakat iqtisodiyotining yetakchi institutsional subyektlari sifatida innovatsion faoliyatni samarali tashkil etish va boshqarish orqali investitsiyalarni jalb qilish, mavjud resurslardan oqilona foydalanish, yuqori qo'shilgan qiymatga ega mahsulot va xizmatlar ishlab chiqarish hamda ichki va tashqi bozorlarda raqobat ustunligini shakllantirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu jihatdan innovatsion jarayonlarni boshqarish iqtisodiy taraqqiyotni ta'minlovchi muhim strategik yo'nalish sifatida namoyon bo'ladi.

Innovatsiya tushunchasiga ilmiy asoslangan dastlabki yondashuvlardan biri avstriyalik iqtisodchi Yozef Shumpeter tomonidan ishlab chiqilgan. Uning nazariyasiga ko'ra, innovatsiyalar iqtisodiy taraqqiyotning asosiy harakatlantiruvchi kuchi bo'lib, ular quyidagi yo'nalishlarni qamrab oladi:

- yangi texnika va texnologik jarayonlarni joriy etish;
- yangi mahsulotlarni yaratish va ularni bozorga olib chiqish;
- yangi xomashyo va yarim tayyor mahsulotlardan foydalanish;
- ishlab chiqarish hamda boshqaruvni tashkil etishning yangi usullarini qo'llash;
- yangi bozorlarni o'zlashtirish.

Ushbu yondashuvdan kelib chiqib aytish mumkinki, aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion jarayonlarni boshqarish faqatgina yangi mahsulot ishlab chiqish bilan cheklanmaydi. U innovatsion g'oyalarni shakllantirish, ularni tanlash va baholash, innovatsion loyihalarni moliyalashtirish, amalga oshirish, muvofiqlashtirish, nazorat qilish hamda olingan natijalarning iqtisodiy samaradorligini baholash kabi o'zaro bog'liq boshqaruv bosqichlarini o'z ichiga oladi. Shu sababli innovatsion jarayonlarni boshqarish korporativ boshqaruvning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi.

Aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion jarayonlarni boshqarishning iqtisodiy mohiyati ilmiy-texnik yangiliklarni ishlab chiqarish va boshqaruv amaliyotiga samarali joriy etish orqali mehnat unumdorligini oshirish, ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish, resurslardan foydalanish samaradorligini yuksaltirish, mahsulot sifati va raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan iqtisodiy munosabatlar tizimida namoyon bo'ladi. Bunda innovatsion boshqaruv qarorlari investitsiya siyosati, moliyaviy boshqaruv, ishlab chiqarishni tashkil etish, marketing, inson resurslarini rivojlantirish hamda korporativ strategiya bilan o'zaro uyg'unlikda amalga oshiriladi.

Innovatsion jarayonlarni boshqarishning muhim tarkibiy qismi yangi texnika va texnologiyalarni yaratish, ularni o'zlashtirish hamda ishlab chiqarish jarayonlariga tatbiq etishdan iborat. Zamonaviy raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar (Big Data), sanoat interneti (Industrial Internet of Things), avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari va boshqa innovatsion yechimlardan samarali foydalanish aksiyadorlik jamiyatlarining ishlab chiqarish va boshqaruv jarayonlarini takomillashtirishga, biznes jarayonlarini optimallashtirishga hamda iqtisodiy samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi.

Aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion jarayonlarni boshqarishning asosiy yo'nalishlari quyidagilardan iborat:

- mahsulot va texnologik jarayonlarni modernizatsiya qilish, raqamli texnologiyalarni ishlab chiqarishga joriy etish, ishlab chiqarish quvvatlarini yangilash hamda xodimlarning innovatsion kompetensiyalarini rivojlantirish;
- ilmiy-tadqiqot va tajriba-konstruktorlik ishlarini qo'llab-quvvatlash, patentlar, litsenziyalar, nou-xau va boshqa intellektual mulk obyektlarini yaratish, himoya qilish hamda ulardan samarali foydalanish;
- innovatsion loyihalarni moliyalashtirish, investitsiyalarni jalb qilish, innovatsion risklarni baholash va boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish;

• innovatsion faoliyat natijalarini monitoring qilish, ularning iqtisodiy samaradorligini baholash va innovatsiyalarni tijoratlashtirish jarayonlarini rivojlantirish.

1-jadval

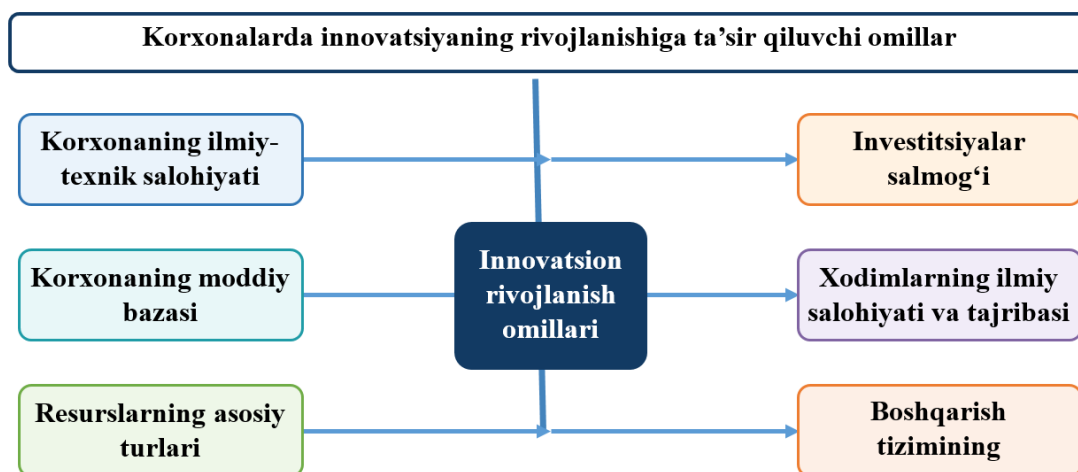
Aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion jarayonlarni boshqarishning asosiy bosqichlari va iqtisodiy mazmuni

Innovatsion jarayonlarni boshqarish bosqichlari	Boshqaruv mazmuni	Kutilayotgan iqtisodiy natija
1. Innovatsion g'oyalarni shakllantirish	Ichki va tashqi muhitni tahlil qilish, bozor ehtiyojlarini aniqlash, innovatsion g'oyalarni ishlab chiqish	Innovatsion salohiyatni aniqlash va istiqbolli yo'nalishlarni belgilash
2. Innovatsion loyihalarni baholash va tanlash	Texnik-iqtisodiy asoslash (TIA), risklarni baholash, iqtisodiy samaradorlikni aniqlash	Eng samarali innovatsion loyihalarni tanlash va resurslardan oqilona foydalanish
3. Innovatsion faoliyatni rejalashtirish	Moliyalashtirish manbalarini aniqlash, budget tuzish, muddat va mas'ullarni belgilash	Investitsiya resurslarini samarali taqsimlash va xarajatlarni optimallashtirish
4. Innovatsiyalarni joriy etish	Yangi texnologiyalar, uskunalar va boshqaruv usullarini ishlab chiqarishga tatbiq etish	Ishlab chiqarish samaradorligi va mahsulot sifatining oshishi
5. Innovatsion jarayonlarni monitoring qilish	Loyihaning bajarilishini nazorat qilish, KPI va iqtisodiy ko'rsatkichlarni tahlil qilish	Belgilangan maqsadlarga erishish darajasini aniqlash va boshqaruv qarorlarini takomillashtirish
6. Innovatsion natijalarni tijoratlashtirish	Yangi mahsulot va xizmatlarni bozorga chiqarish, marketing strategiyasini amalga oshirish	Sotuv hajmi, foyda va bozor ulushining oshishi
7. Innovatsion faoliyat samaradorligini baholash	Moliyaviy va iqtisodiy ko'rsatkichlarni tahlil qilish, investitsiyalar samaradorligini aniqlash	Innovatsion faoliyatning iqtisodiy samaradorligini oshirish va korporativ qiymatni ko'paytirish
8. Innovatsion rivojlanishni takomillashtirish	Olingan natijalar asosida yangi strategiyalar ishlab chiqish va uzluksiz takomillashtirish	Barqaror innovatsion rivojlanish va raqobatbardoshlikni mustahkamlash

Aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion jarayonlarni boshqarish korporativ boshqaruv tizimi, aksiyadorlar manfaatlarini, investitsion siyosat va strategik rivojlanish maqsadlari bilan uzviy bog'liqdir. Samarali tashkil etilgan innovatsion boshqaruv natijasida kompaniyaning bozor qiymati va investitsion jozibadorligi ortadi, moliyaviy barqarorligi mustahkamlanadi, ichki va tashqi bozorlarda raqobat ustunligi ta'minlanadi hamda aksiyadorlar uchun qo'shimcha qiymat yaratiladi.

Aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion jarayonlarni boshqarish – bu innovatsion g'oyalarni shakllantirish, ularni tanlash, moliyalashtirish, amalga oshirish, muvofiqlashtirish, nazorat qilish va iqtisodiy natijalarini baholashga qaratilgan o'zaro bog'liq boshqaruv munosabatlari hamda iqtisodiy mexanizmlar majmuasidir. Mazkur jarayonlarni samarali boshqarish aksiyadorlik jamiyatlarining innovatsion salohiyatini yuksaltirish, korporativ samaradorligini oshirish, raqobatbardoshligini kuchaytirish hamda mamlakat iqtisodiyotining innovatsion rivojlanishini ta'minlashning muhim sharti hisoblanadi.

Aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion jarayonlarni boshqarish innovatsion g'oyalarni shakllantirishdan boshlanib, ularni iqtisodiy va strategik jihatdan baholash, innovatsion rivojlanish dasturlarini ishlab chiqish, zarur moliyaviy, moddiy va intellektual resurslarni jalb etish hamda innovatsiyalarni ishlab chiqarish va boshqaruv faoliyatiga bosqichma-bosqich joriy etishni o'z ichiga oladigan uzluksiz boshqaruv jarayonidir. Mazkur jarayonda innovatsion faoliyatning texnik-iqtisodiy asoslarini ishlab chiqish, risklarni baholash, resurslardan samarali foydalanish, loyiha ijrosini muvofiqlashtirish va nazorat qilish, shuningdek, innovatsion faoliyat natijalarining iqtisodiy samaradorligini muntazam monitoring qilish muhim ahamiyat kasb etadi.

1-rasm. Aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsiyaning rivojlanishiga ta'sir qiluvchi omillar

Aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion jarayonlarni boshqarishning asosiy yo'nalishlari innovatsion rivojlanish strategiyasini shakllantirish, istiqbolli innovatsion g'oyalarni aniqlash va saralash, innovatsion loyihalarni iqtisodiy jihatdan baholash, ularni moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish hamda innovatsiyalarni tijoratlashtirishdan iboratdir. Shu bilan birga, innovatsion jarayonlarni boshqarishda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan texnologik, moliyaviy va tashkiliy risklarni aniqlash, ularni minimallashtirish bo'yicha samarali boshqaruv qarorlarini ishlab chiqish hamda tarkibiy bo'linmalar, investorlar va boshqa manfaatdor tomonlar o'rtasidagi hamkorlikni muvofiqlashtirish muhim o'rin tutadi. Natijada innovatsion jarayonlarni samarali boshqarish aksiyadorlik jamiyatlarining iqtisodiy samaradorligini oshirish, korporativ boshqaruv sifatini yaxshilash, investitsion jozibadorligini kuchaytirish va uzoq muddatli raqobatbardoshligini ta'minlashning muhim omili hisoblanadi.

Hozirgi globallashuv sharoitida ilm-fan, innovatsiyalar va raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishini aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion jarayonlarni samarali boshqarishsiz tasavvur etish qiyin. Jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, zamonaviy iqtisodiy sharoitda aksiyadorlik jamiyatlarining raqobatbardoshligini oshirishning muhim omillaridan biri innovatsion jarayonlarni samarali tashkil etish, ilmiy ishlanmalar va ilg'or texnologiyalarni ishlab chiqarishga joriy etish hamda korporativ boshqaruv tizimida innovatsion yondashuvlardan keng foydalanish hisoblanadi. Bu esa korxonalarda yuqori qo'shilgan qiymatga ega mahsulot va xizmatlarni yaratish, ishlab chiqarish samaradorligini oshirish hamda investitsion jozibadorlikni kuchaytirish uchun mustahkam asos bo'lib xizmat qiladi.

Aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion jarayonlarni boshqarish korxonaning uzoq muddatli strategik rivojlanishini ta'minlovchi muhim boshqaruv mexanizmlaridan biri hisoblanadi. Mazkur jarayon innovatsion g'oyalarni shakllantirish, ularni iqtisodiy jihatdan baholash, moliyalashtirish, amaliyotga joriy etish, monitoring qilish va natijadorligini baholash kabi o'zaro bog'liq bosqichlarni qamrab oladi. Innovatsion jarayonlarni samarali boshqarish esa korxonaning innovatsion salohiyatidan oqilona foydalanish, resurslarni samarali taqsimlash, iqtisodiy xavflarni kamaytirish hamda korporativ boshqaruv samaradorligini oshirish imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Globallashuv, raqamli iqtisodiyot va texnologik taraqqiyot sharoitida aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion jarayonlarni samarali boshqarish korxonalarning barqaror rivojlanishi va raqobatbardoshligini ta'minlovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Innovatsion boshqaruv tizimi ilmiy-texnik ishlanmalarni amaliyotga joriy etish, ishlab chiqarish jarayonlarini modernizatsiya qilish, resurslardan samarali foydalanish hamda korporativ boshqaruv sifatini oshirish orqali iqtisodiy samaradorlikni yuksaltirish imkonini beradi.

Tadqiqot natijalari aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion jarayonlarni boshqarish innovatsion g'oyalarni shakllantirish, ularni iqtisodiy jihatdan baholash, moliyalashtirish, amaliyotga joriy etish, monitoring qilish va natijadorligini baholash kabi o'zaro bog'liq bosqichlarni qamrab olishini ko'rsatdi. Mazkur bosqichlarning o'zaro uyg'unligini ta'minlash korxonaning innovatsion salohiyatidan oqilona foydalanish, investitsiya resurslarini samarali taqsimlash hamda uzoq muddatli strategik rivojlanishni ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Zamonaviy raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt, Big Data, Industrial Internet of Things (IIoT), avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari va boshqa innovatsion yechimlarni joriy etish innovatsion jarayonlarni

boshqarish samaradorligini oshirish imkoniyatlarini kengaytiradi. Ushbu texnologiyalardan samarali foydalanish boshqaruv qarorlarini tezkor va asosli qabul qilish, ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish, mehnat unumdorligini oshirish hamda innovatsion risklarni samarali boshqarishga xizmat qiladi.

Shuningdek, innovatsion jarayonlarni boshqarishda korporativ boshqaruv tizimi, ilmiy-tadqiqot faoliyati, investitsion siyosat, inson kapitalini rivojlantirish va intellektual mulkni samarali boshqarishning o'zaro uzviy bog'liqligi muhim ahamiyatga ega. Shu jihatdan aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion faoliyatni rejalashtirish, monitoring qilish va uning natijadorligini baholash mexanizmlarini muntazam takomillashtirib borish maqsadga muvofiq.

Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion jarayonlarni boshqarish samaradorligini oshirish uchun innovatsion loyihalarni tanlashda texnik-iqtisodiy asoslash bilan bir qatorda ularning iqtisodiy samaradorligi, risk darajasi va korporativ strategik maqsadlarga muvofiqligini kompleks baholash tizimini takomillashtirish taklif etiladi. Bu innovatsion loyihalarni tanlash va mavjud resurslarni istiqbolli yo'nalishlarga samarali taqsimlash imkoniyatlarini kengaytiradi.

Innovatsion faoliyat natijadorligini muntazam baholab borish maqsadida KPI ko'rsatkichlariga asoslangan raqamli monitoring tizimlarini keng joriy etish, innovatsion loyihalarning bajarilish holatini nazorat qilish hamda olingan natijalar asosida boshqaruv qarorlarini takomillashtirib borish maqsadga muvofiq. Bunday yondashuv innovatsion faoliyatning iqtisodiy natijalarini tizimli baholashga xizmat qiladi.

Aksiyadorlik jamiyatlari, oliy ta'lim tashkilotlari va ilmiy-tadqiqot muassasalari o'rtasidagi hamkorlikni rivojlantirish, ilmiy ishlanmalarni ishlab chiqarishga joriy etish va ularni tijoratlashtirish mexanizmlarini takomillashtirish ham innovatsion rivojlanishning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Bunda ilm-fan, ta'lim va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish orqali zamonaviy innovatsion ishlanmalarni amaliyotga tatbiq etish imkoniyatlarini kengaytirish lozim.

Shu bilan birga, innovatsion loyihalarni moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish, korxonalarning ichki moliyaviy imkoniyatlari bilan bir qatorda investitsiya resurslari va boshqa samarali moliyalashtirish manbalaridan foydalanishni kengaytirish maqsadga muvofiq. Innovatsion loyihalarni moliyalashtirishda ularning kutilayotgan iqtisodiy samaradorligi va risk darajasini hisobga olish resurslardan oqilona foydalanishga xizmat qiladi.

Aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion boshqaruv samaradorligini oshirishda xodimlarning innovatsion va raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish ham alohida ahamiyat kasb etadi. Shu sababli xodimlarning sun'iy intellekt, Big Data, sanoat interneti, avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari va boshqa zamonaviy texnologiyalardan foydalanish bo'yicha bilim va ko'nikmalarini muntazam rivojlantirib borish maqsadga muvofiq.

Umuman olganda, aksiyadorlik jamiyatlarida innovatsion boshqaruv tizimini zamonaviy talablar asosida rivojlantirish, ilmiy ishlanmalarni ishlab chiqarishga integratsiya qilish, raqamli texnologiyalarni keng joriy etish, innovatsion loyihalarni samarali moliyalashtirish va inson kapitalining innovatsion salohiyatini rivojlantirish korporativ boshqaruv samaradorligini oshirish, investitsion jozibadorlikni kuchaytirish hamda aksiyadorlik jamiyatlarining uzoq muddatli barqaror rivojlanishini ta'minlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. OECD, Eurostat. *Oslo Manual 2018: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation*. 4th ed. – Paris: OECD Publishing, 2018. – 258 p.
2. Tidd J., Bessant J. *Managing Innovation: Integrating Technological, Market and Organizational Change*. 7th ed. – Wiley, 2021. – 624 p.
3. OECD. *OECD Science, Technology and Innovation Outlook 2023*. – Paris: OECD Publishing, 2023.
4. O'zbekiston Respublikasining 2020-yil 24-iyuldagi O'RQ-630-son "Innovatsion faoliyat to'g'risida"gi Qonuni: <https://lex.uz/docs/-4910391>
5. O'zbekiston Respublikasining "Aksiyadorlik jamiyatlari va aksiyadorlarning huquqlarini himoya qilish to'g'risida"gi O'RQ-370-son Qonuni (yangi tahriri): <https://lex.uz/docs/-2382409>
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 6-iyuldagi PF-165-son "2022–2026-yillarda O'zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlanish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi Farmoni: <https://lex.uz/docs/-6102462>
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 5-oktabrdagi PF-6079-son "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasini tasdiqlash va uni samarali amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmoni: <https://lex.uz/ru/docs/-5030957>
8. OECD. *OECD Guidelines on Corporate Governance of State-Owned Enterprises 2024*. – Paris: OECD Publishing, 2024. – 83 p. – DOI: 10.1787/18a24f43-en.
9. World Intellectual Property Organization (WIPO). *Global Innovation Index 2024: Unlocking the Promise of Social Entrepreneurship*. – Geneva: WIPO, 2024.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz HAKIMOV

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Hasan MAQSUDOV

2026. № 9/4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>